

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

**PAŽYMA
DĖL VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ APSKRITYSE 2019 M. VEIKLOS
ATASKAITOS**

2020-04-29 Nr. NV-1198

Vilnius

Teikėja – Vyriausybės atstovų įstaiga.

Tikslas. Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu (toliau – įstatymas) nustatyta, kad Vyriausybės atstovai kiekvienais metais parengia savo veiklos ataskaitas ir pateikia jas Vyriausybės atstovų įstaigos vadovui. Vyriausybės atstovų įstaigos vadovas organizuoja jų apibendrinimą ir Vyriausybės atstovų veiklos ataskaitos pateikimą Vyriausybei.

Esmė. 2019 m. liepos 2 d. įsigaliojo naujos redakcijos įstatymas, numatęs Vyriausybės atstovų veiklos organizacinius pokyčius. Vyriausybės atstovo apskrityse tarnybos (10 tarnybų) buvo reorganizuotos jungimo būdu, jas sujungiant į naują juridinį asmenį – Vyriausybės atstovų įstaigą, kuriai perėjo visų reorganizuojamų biudžetinių įstaigų teisės ir pareigos. Įstatymu nustatyta, kad Vyriausybės atstovas yra Vyriausybės skiriamas pareigūnas, Vyriausybė Ministro Pirmininko teikimu skiria 5 Vyriausybės atstovus (po 1 dvejose apskrityse).

Ataskaitoje teikiami apibendrinti duomenys už 2019 m., nors 2019 m. I pusmetį veikė 10 Vyriausybės atstovų apskrityse tarnybų, o 2019 m. II pusmetį – po reorganizacijos pradėjusi veikti Vyriausybės atstovų įstaiga.

Vyriausybės atstovams atliekant savivaldybių administracinę priežiūrą 2019 m.:

- buvo pateikti **128 motyvuoti teikimai** dėl savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų pakeitimo (papildymo) ar panaikinimo. Dažniausiai buvo **pažeistos Vietos savivaldos įstatymo nuostatos** (27 kartus) – aktualių Vietos savivaldos įstatymo nuostatų neatitiko savivaldybių tarybų patvirtinti Etikos ir Antikorupcijos komisijų nuostatai, darbo reglamentai, taip pat savivaldybių tarybų veiklos reglamentai. Daugiausia pateikta teikimų Klaipėdos ir Tauragės apskrityse – 37 teikimai;
- **116 rašytinių reikalavimų** neatidėliojant įgyvendinti įstatymą ir / ar vykdyti Vyriausybės nutarimą. Dažniausiai neįgyvendintas buvo 2018 m. gruodžio 13 d. priimtas **Bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymas** (35 kartus) – nebuvo sudarytos savivaldybės bendruomeninių organizacijų tarybos, nepatvirtinti nuostatai. Daugiausia rašytinių reikalavimų pateikta Vilniaus ir Alytaus apskrityse – 38;
- buvo patikrinti **19 905 savivaldybių tarybų sprendimų projektai**, iš kurių **1639** savivaldybių tarybų sprendimų projektų nuostatos neatitiko įstatymų ir Vyriausybės nutarimų reikalavimų, iš jų į 15 Vyriausybės atstovų pastabų savivaldybių tarybos neatsižvelgė;
- **10 kartų kreiptasi į teismą** (4 bylos dėl norminio teisės akto teisėtumo ištyrimo, 1 byla savivaldybės administravimo subjektui atsisakius patenkinti Vyriausybės atstovo teikimą, 5 bylos savivaldybės administravimo subjektui atsisakius įvykdyti Vyriausybės atstovo reikalavimą);

- **išnagrinėta (užbaigta) 14 bylų**, kurios buvo pradėtos pagal 2016–2018 m. Vyriausybės atstovų prašymus, pareiškimus, ieškinius;
- **1 potvarkiu** buvo sustabdytas savivaldybės tarybos sprendimo vykdymas;
- **pateikta 15 pasiūlymų** dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo;
- **patikrinti 142 894 teisės aktai** (savivaldybės tarybos sprendimai, mero potvarkiai, savivaldybės administracijos direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo įsakymai).

Dalykinio vertinimo išvada. Įvertinus ataskaitoje pateiktus duomenis dėl motyvuotų teikimų ir rašytinių reikalavimų savivaldybėms teikimo, darytina išvada, kad priimant įstatymus ar kitus teisės aktus, jų įsigaliojimo terminas dažnai yra per trumpas, kad savivaldybės spėtų tinkamai pasiruošti ir priimti įgyvendinamuosius savivaldybės lygmens teisės aktus. Pavyzdžiui, Bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymas Teisės aktų registre buvo paskelbtas 2018 m. gruodžio 21 d., o savivaldybių tarybos iki 2019 m. vasario 28 d. turėjo sudaryti savivaldybės bendruomeninių organizacijų tarybas ir patvirtinti jų nuostatus. Tokiai atvejais būtų reikalingas aktyvesnis Vyriausybės atstovų dalyvavimas teisėkūros procese, būtent teisėkūros subjektams akcentuojant poreikį nustatyti protingą teisės akto projekto įsigaliojimo terminą, kad savivaldybės spėtų pasiruošti jų įgyvendinimui.

Pastebėtas ir savivaldybių vėlavimas pakeisti savivaldybės teisės aktus atitinkamai pasikeitus įstatymo, Vyriausybės nutarimo ar kito teisės akto nuostatomis, nors teisės aktai viešai skelbiami Teisės aktų registre. Vyriausybės kanceliarijos 2020–2022 metų strateginiame veiklos plane, patvirtintame Vyriausybės kanclerio 2020 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. V-23, Vyriausybės atstovams nustatytas uždavinys stebėti teisėkūros procesą ir per 3 mėnesius nuo įstatymo ar Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo dienos patikrinti, ar savivaldybės įgyvendino pakeistus teisės aktus, turėtų prisidėti prie greitesnio savivaldybės teisės aktų pakeitimo.

Pažymėtina, kad Vyriausybės atstovų 2019 m. veiklos rezultatai vertintini atkreipiant dėmesį į tai, kad įstatymu nustatytas Vyriausybės atstovų skaičius yra 5 (po vieną Vyriausybės atstovą dvejose apskrityse), tačiau šiuo metu Vyriausybės atstovų pareigas eina tik 3 Vyriausybės atstovai: Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse, Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse ir Vyriausybės atstovė Klaipėdos ir Tauragės apskrityse. Atitinkamai Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse taip pat laikinai eina Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse pareigas, o Vyriausybės atstovė Klaipėdos ir Tauragės apskrityse – Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse pareigas ir iki nustatyta tvarka bus paskirtas Vyriausybės atstovų įstaigos vadovas – laikinai atlieka Vyriausybės atstovų įstaigos vadovo funkcijas.

Taip pat paminėtinas ryškus Vyriausybės atstovų darbo užmokesčio pokytis (mažėjimas) dėl jų statuso pasikeitimo iš valstybės tarnautojo į valstybės pareigūnus. Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas Vyriausybės atstovų įstaigos vadovui nustato pareiginės algos koeficientą – 14,3 (2019 m. – 2474 eur. su mokesčiais), o Vyriausybės atstovams – 13 (2019 m. – 2249 eur. su mokesčiais). Ir tik minėto įstatymo 3 straipsnio 9 dalyje nustatyta taisyklė dėl valstybės pareigūnų (ir įstaigos vadovo) darbo užmokesčio santykio su toje įstaigoje didžiausią darbo užmokestį gaunančiu dirbančiuoju sudarė galimybes 2020 m. Vyriausybės atstovams nustatyti didesnę darbo užmokestį.

Siūlome ataskaitą svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Patarėja

Aušra Balčiūnaitė

